

sem v teku svojega delovanja v Ameriki imel ne malo raznovrstnih razporov in prepиров z raznimi ljudmi zaradi raznih stvari — pogostem sem se obračal do odvetnikov, pa stvar ni nikdar prišla do sodišča, vselej so odvetniki mej seboj stvar poravnali drug drugemu nekaj prijenjali. To barantanje, pri katerem so odvetniki posredovalci, je v Ameriki jako razširjeno in to ne le v civilnih, temveč tudi v kazenskih stvareh. Državni pravdnik se često pogaja ne le s sodiščem, temveč tudi z obdolženčevim zagovornikom in to ne le pri majhnih pregreških, temveč celo pri umorih. V koliko se to barantanje vjema z načeli kazenskega prava, ne vem — a meni se je vedno zdelo, da dostojinstvo sodišča trpi pri tem barantanji; jaz sem nekajkrat moral biti pri zasedanjih kazenskega sodišča, a dobil sem skrajno neprijeten vtis, ko se je slovesno načelo — v Ameriki se vsa kazenska dela vrše v imenu naroda dotične države ali zveze — spremenilo v barantanje in poljubno pogajanje mej državnim pravdnikom in zagovornikom, v barantanje, katerega se večkrat udeležuje sodnik. Če je stvar nejasna, državni pravdnik ni svoje stvari prav gotov, ker mu morda manjka dokazov, zagovornik pa tudi prav ne zaupa, da se stvar za njegovo stranko ugodno izteče, ali se boji kakih razkritij, ter je obdolženec zadovoljen, da se mu odmeri gotova, razmerno mala kazen, se vse konča v nekoliko minutah, brez sodnje preiskave in obravnave. Jaz nimam nobenih statističnih podatkov, a vedno se mi je zdelo, da gotovo dobra tretjina kazenskih stvari ne pride pred porotnike, temveč se konča s takim barantanjem. To posredovanje, to barantanje, ki je, žal, razširjeno po vsej Ameriki, na katero povsod in vsak čas zadeneš, je name napravilo kaj britek vtis, posebno pri ameriških sodiščih, a tudi v navadnem življenji se nisem dosti ga privadil, in naj bi živel v Ameriki še tudi dvajset ali trideset let, pa se ne bodem toliko poameričanil, da bi se sprijaznil ž njim.

Jedna najznamenitejših in ob enem najkarakterističnejših kazenskih pravnih, ki so se kdaj obravnavale v Ameriki, je bila pravda glede podkupljenja s pol milijona dolarji 13 novojorških mestnih odbornikov od strani graditelja broaduejskega tramvaja. Stvar se je vlekla nekaj let in jo je jako spretno bil začel državnega pravdnika namestnik Nikol. Če tudi se je razmeroma neugodno končala, a vendar je prinesla dosti koristi, kajti pokazala je vsej zvezi mnoge slabe strani kazenskega pravosodja. Vsako podkupljenje, posebno pa če gre kar za pol milijona, je jako težko dokazati. Nikol je pa vendar toliko dosegel, da so porotniki mestnega starašina Jana spoznali krivega in je bil obsojen v desetletno ječo. Po tem se je pa začel boj mej tožiteljem in zagovorniki, ki se je vlekel do neskončnosti in vso zadevo popolnoma zmedel. Če tudi so glede družih zatožencev bile ravno tiste obdolžitve, ravno tisti dokazi, ravno tiste priče, vendar se je stvar končala, ko je šlo za družega z raznoglasjem porotnikov. Zagovorniki so stvar pritirali do tega, da je v drugič bilo treba 40 dnij, da so izbrali porotnike — a

ko je stvar bila tretjič na vrsti, niso v vsej novojorški grofiji našli človeka, ki bi ne bil kaj prizadet v sami stvari ali v prejšnjih razpravah in bil sposoben za porotnika. Tedaj so stvar izročili jednemu provincijalnih okrajev, pa tudi ondu je sodišče moralo pustiti vso stvar, ko je šest tednov zastoj iskalo porotnikov. V tem so minola štiri leta — nekatere priče so v tem času umrle, druge so zagovorniki odpravili iz kraja, kajti imeli so na razpolago vpliv in denar Tammanyja Halla (Tammanija Golla). Nikola so zamenili z drugim namestnikom državnega pravdnika, kateri je naposled naznanil sodišču brez ovinkov, da nima upanja, da bi zatoženci bili obsojeni in zatorej odstopi od zatožbe. Za vseh 13 obdolžencev je poplačal Jan, vsi drugi so se izognili ječe, če tudi jih je gotovo dva ali trikrat toliko stalo, kakor so bili dobili podkupila, kajti ameriški odvetniki se ne šaliyo, do dobrega ga obero, kogar rešijo ječe. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

25letnico literarnega delovanja praznuje te dni bolgarski pesnik Vazov. Vazov je že evropski znan. Njegov roman „Pod igoto“ je že preveden skoro v vse evropske jezike. On je prevedel Schillerjeve dela v bolgarščino.

Umrli. Minoli mesec je umrl slavn rastlinoslovec dr. Moric Willkomm, bivši profesor botanike na vseučiliščih v Pragi in Kodanji. Pokojnik je dvakrat obiskal Španjsko in si je pridobil mnogo zaslug za španjsko floro. Spisal je v latinščini floro Španije in v nemščini floro Nemčije, Avstrije in Švice in izdal neki rastlinski album. Imel je 74 let. — V Vratislavu je umrl dr. J. Kayser, stolni prošt in bogoslovski profesor na tamošnjem vseučilišču, v 83. letu. V znanosti si je pridobil precejšnje ime, ker je spisal 1873. l. neko knjigo v fiziki morja.

— **Rumunija**, ki sploh lepo napreduje, je postavila in te dni slovesno otvorila velik most čez Donavo pri Črni vodi.

† **Dr. Pasteur.** Dne 28. m. m. umrl je v Parizu sloveči zdravnik J. Pasteur, izumitelj zdravila proti steklini, 73 let star. Pasteur je bil jeden najučenejših fizikov in kemikov sedanjosti; zasledil je vzroke raznim boleznim in izumil primerna zdravila zanje.

Poljska gimnazija v Tešinu. Nemci so bili vse sile napeli, da se vsaj letos prepreči otvoritev poljske gimnazije v Tešinu, in že se je govorilo, da se gimnazija letos še ne dovoli. Dne 7. t. m. je pa vendar bilo že na tej šoli prvo predavanje, kajti bilo je prišlo dovoljenje in dne 10. t. m. se je pa slovesno otvorila.

Medici. Te dni so v zakristiji v baziliki sv. Lorenca v Rimu odprli groba, v katerih počivata po trditvi zgodovinarjev Lorenc in Juljan di Medici. Našli so dva okostnjaka, o katerih se sodi, da sta omenjena dva člana te slavne rodbine.

Novice.

Nove volitve za deželni zbor vojvodine Kranjske. Ker je potekla šestletna volilna doba, se razpušča deželni zbor kranjski in razpisujejo se nove splošne volitve, za katere se določajo ti dnevi: 1.) Za volitve poslancev iz kmetijskih občin 21. dan novembra t. l. 2.) za volitve poslancev mest in trgov in za volitev poslancev trgovske in obrtniške zbornice v Ljub-

ljani 25. dan novembra t. l. in 3.) za volitve poslancev izmed velikih posestnikov 28. dan novembra t. l.

— **Državni zbor** se sklicuje na 22. dan oktobra. Na dnevnem redu prve seje državnega zbora so naslednje točke: Programatična izjava novega ministerstva, finančni ekspozé za l. 1896. in poročilo o raznih peticijah.

— **«Slovenska Matica»** vabi na CIV. odborovo sejo katera se bo vršila v četrtek dné 17. oktobra 1895 leta ob 1½6 uri popoldne v društvenih pisarniških prostorih. Dnevni red: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrjenje zapisnikov o CIV. odborovi seji in o XXX. občnem zboru. 3.) Volitev predsednika, obeh podpredsednikov, blagajnika, ključarjev in odsekov. 4.) Poročilo tajnikovo. 5.) Posameznosti.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so v zadnjih štirih tednih poslali: Kropinsko-kamno-goriška podružnica, ki se je letos veselo vzbudila, 100 gld. pokroviteljine; mokronoška podružnica 24 gld. 68 kr.; g. Ivan Bučar, železniški činovnik v Belem gradu po g. ravnatelju dr. Fr. Deteli v Novem mestu 4 gld.; iz nabiralnika v Antonu Svetinovi gostilni v Žirovnici 4 gld. 37 kr.; vuhredsko-marenberška podružnica in zbirka iz Remšnika 30 gld.; iz nabiralnika pri g. Andr. Mašeru v Kobaridi 14 gld.; podružnica v Bolci 9 gld.; moška in ženska podružnica v Starem trgu pri Ložu 53 gld. 14 kr.; g. Anton Belec iz Št. Vida 10 gld., nabranih mej vožnjo v veseli družbi Slovencev, vračajočih se iz češko-slovenske narodopisne razstave; g. R. Knaflič, nadučitelj in g. V. Knafličeva, nadučiteljica pri Sv. Lenartu na Štajarskem, ganjena nad naglo smrtjo tovariša B. Kregarja v Celji, z razstave v Pragi 1 gld.; podružnica za Pliberk in okolico 17 gld. 23 kr.; loška ženska podružnica 100 gld. pokroviteljine po zastopnici gđ. Jerici Dolenčevi v Loki; č. g. Anton Ostrožnik, župnik v Pamečah pri Slov. Gradci, 4 gld.; g. Fran Fajdiga iz Sodražice 5 gld. 65 kr., nabranih mej praškimi izletniki; po veleč. g. prvomestniku Tomu Zupanu je naslednja koroška duhovščina mesto nagrobnege venca prof. Lendovšku nabrala v Dvoru in Vrbi 42 gld., in sicer so darovali č. gg. Gr. Einspieler, Katnik, Knafljič, Krejči, prof. Hutter po 5 gld.; Bergman, Svatoŭ, Kolarič po 3 gld.; Bauer 2 gld.; Kraut, Fric, Virnik, Šumah ter gg. posestnik Lapuš in tajnik Kandut po 1 gld.; slavno uredništvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru nabranih 21 gld. 62 kr.; veleč. g. trnovski župnik Ivan Vrhovnik 5 gld. v ta namen, da ohrani družba ono kamenje, ki je pred kratkim priletelo iz sovražnih rok v tržaško Ciril-Metodovo šolo ter da ga izloži na prihodnji avstrijsko-slovanski razstavi; g. dr. Dragotin Treo, odvetnik v Postojini, 10 gld. kot globo Fr. Margona iz Truja št. 35; g. Pretnar v Ljubljani 1 gld.; č. g. Fr. Ferjančič, kapelan trnovski v Ljubljani 50 kr.; g. Andrej Podboj v Ribnici iz nabiralnika 11 gld. —

— **Za slovensko velikovsko šolo:** g. Radivoj Vdovič z Roba 8 gld.; nabranih v veseli družbi pri gospodu Jakliču v Dobropoljah. Ker so dohodki v primeri z ogromnimi stroški le pičli, naznanja podpisano blagajništvo, da je v velikih skrbih, in trka za pomoč na blaga slovenska srca. Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Slovensko gledališče.** Tudi prva operna predstava „Trubadur“ vspela je nepričakovano dobro. Novoangažovane pevske moči so se potrdile kot izborne sile. Druga dramatična predstava minola nedeljo je bila dobro uprizorjena. Igral se je igrokaz „Siroti“. Gledališče je bilo razprodano kakor pri operni predstavi. Igralo se je kaj gladko in dobro. Slovenci imamo torej izborna dramo in opero, na katero bi bili tudi kje drugod ponosni. Dolžnost rodoljubov je le, da jima ostanejo naklonjeni in ju z obilnim obiskom podpirajo.

— **Novo deželno bolnico** bodo blagoslovili še-le dne 16. oktobra. Ker kapelica še ni bila povsem izgotovljena moralo se je blagoslovljenje iz 9. oktobra preložiti na 16.

— **Kako je novi župan Jenko v Podgradu v Istri** prvi dan uradoval. O tem junaškem činu poroča „Edinost“: „Prvi je sodni sluga prišel in donesl slovensk dopis okr. sodišča. Župan: „Da to je slovensko, ali dostavnica je nemška. Ne podpišem“. Sodni sluga je odšel in se pozneje vrnil s slovensko dostavnico — Drugi prišel je žandarm prositi, da bi se mu podpisala spremnica za potovanje v Trst. Žandarm; „Naša ‚amtspraha‘ je nemška“. „Naša pa slovenska in hrvatska“, odvrnil je župan in žandarm je odšel brez podpisa. Občinski sluga donesl je pošto. „Gospod tajnik! Ta dopis vrnete okr. šolskemu svetu: naj priloži slovenski ali hrvatski prevod in ravno tako to obširno nemško okrožnico okr. glavarstva. Saj imamo poleg temeljnega zakona še posebno ministerijalno rešitev jezikovnega vprašanja, katero sem bil še jaz izvojeval po zamudnem in dolgočasnem pisanju. O ministerijalni rešitvi obvestite tudi c. kr. policijsko vodstvo v Trstu in c. kr. finančnega inšpektorja v Kopru, ko so jim nemški dopisi danes došli“. — V obč. pisarno došel je tudi davčni eksekutor Ukovič z dnevnikom o izvrševanju svoje službe. Župan: „Nemškega dnevnika vam ne podpišem“. Eksekutor; „Prosim, nisem vedel, podpišite za zdaj, ker bi bilo preveč zopetne pisarije“. Župan: „Vi, Hrušičan, ne veste, da je naš okraj čisto slovensko-hrvatsk? Ne podpišem“. Odšel je, in, kakor sem zvedel, donesl drugi dan obširen dnevnik v slovenskem jeziku. Kje je še tak župan?!

— **Božjopot na Brezjah** obiskalo je letos od 1. maja do rožnive nedeje nad 70.000 romarjev. Obhajanih je bilo nad 20.000. Delo pri novi cerkvi vrlo napreduje. Nedo staja pa vendar še marsikaj in vernim Slovincem dana je lepa prilika, da zamorejo tu v gmotnem oziru kaj storiti za čast Marijino.

— **Staničevo zavetišče na Triglavu** je napraviti dalo „Slov. planinsko društvo“. To zavetišče je 55 m niže pod Aljaževim stolpom in je v skalo izdobljena obsežna duplina z lesenimi vrati. To duplino so krstili Staničevo zavetišče v spomin Valentinu Staniču, prvaku turistov. Slovensko planinsko društvo je pričelo tudi z zgradbo Triglavske koče, ki se bo prihodnje poletje slovesno otvorila.

— **Gledališki vlak v Zagreb** namerava se prirediti iz Ljubljane.

— **Lokalni vlak mej Ljubljano in Trstom.** Na c. kr. priv. južno železnico vložilo je nad 80 občin logaškega, postojinskega, sežanskega, vološkega in deloma ljubljanskega političnega okraja prošnjo, da naj bi se uvel mej Ljubljano in Trstom lokalni vlak za osebni promet. V prošnji se povdarja, da sedanji vozni red le služi prometnim potrebam mej Dunajem in Trstom ter se ozira ob ednem na zvezo z Italijo, dočim za prometne razmere mej Ljubljano in Trstom ni skrbjeno. Ta vlak naj bi odhajal iz Trsta ob 4. uri zjutraj, ter prihajal v Ljubljano mej 8. in 9. uro dopoldne ter se vračal iz Ljubljane mej 8. in 9. uro zvečer. Če se zavzamejo za ta lokalni vlak vsi merodajni faktorji v prvi vrsti interesovane trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, Trstu, Reki in Gorici, utegne južna železnica ta vlak uvesti.

— **Novo podzemsko jamo** so našli v kneza Auersperga gozdih v kočevskem okraju. Jama je precej obsežna in ima obilno lepih kapnikov.

— **Zglasitev črnovojnikov.** Vsi črnovojniki — bivši vojaki ki imajo črnovojniške prehodnice in bivajo v Ljubljani zglasiti se imajo s temi pri mestem magistratu in sicer v l. 1854, 1855, 1856 in 1857 rojeni dne 14. oktobra v letih 1858, 1859 in 1860 rojeni dne 15. oktobra in v letu 1861 in v sledečih letih rojeni dne 16. oktobra t. l. Kdor se ne more zglasiti te dni, mora to storiti pozneje, a najkasneje do 21. oktobra t. l. — Črnovojniki na deželi, katerim se je tudi zglasiti pri županstvih, opozarjajo se na dotične razglase, ki so se objavili oziroma nalepili po vseh občinah.

— **Osuševanje ljubljanskega barja.** Poljedelsko ministerstvo je naročilo vladnemu svetniku g. Markusu in ravnatelju c. kr. kmetijsko-kemičnega poskušališča gosp. Meislu, naj prestudirata vprašanje o osušenju ljubljanskega barja z barsko-kulturnega stališča. Rečena gospoda sta te dni došla v Ljubljano in se lotila dela.

— **Nesreči.** Utopil se je na Švici pri Dobrovi pol-drugoletni deček. Brez varstva je zašel v jarek z vodo in utonil. — V Kozarih pri Dobrovi je skočil v vodo ondotni gospodar Jože Novak. Mož je bil božjasten in vsled tega tudi gotove čase umobolen. Minolo nedeljo večer ga je ta bolezen zopet prijela in drvil jo je proti Gradašči, je vanjo skočil in utonil. Dasi so bili domači precej za njim, so vendar že mrtvega potegnili iz vode.

— **Kos hriba se je odtrgalo** v kokriški dolini in je zasulo državno cesto. Kdor je hodil po kokriški dolini, strmел je nad velikansko steno ob cesti pri Zgornji Kokri. Letošnji potres je to steno nekoliko zrahljal in dne 1. t. m. po noči je zagrmel del te stene na spodaj ležečo državno cesto in jo zagrmel. Nesreča se ni nobena pripetila. Skalovje v hribu še zija in nevarnost je, da se še odtrga.

— **Ponesrečil** je v rudniku pri Sv. Ani nad Tržičem 32letni delavec Valentin Kavčič. Pal je v 32 metrov globok rov in se ubil.

— **Poboj.** Minolo nedeljo zvečer je v Bizaviku pri Ljubljani nekdo zabodel večkrat z nožem v stegno 30letnega Jakoba Dimnika, ko je ta pijan hoteč iti vasovat obtičal na skladovnici šote ob neki hiši. Ranjenca to zjutraj našli mrtvega, ker mu je odtekla kri. Zabodel ga je najbrže eden njegovih tovarišev, s katerim je poprej skupaj popival. O umrlem Dimniku gre glas, da je velika dobrota za celo vas in okolico, da ste rešeni velikega razgrajača, katerega se je vse balo.

Potopljenje ladije „Edam“.

Dne 19. sept. je parnik „Beersford“ iz Plymouth privel ribiški parnik „Vulture“ in tri rešilne čolne holandske ladije „Edam“, na katerih so bili potniki in moštvo. Ob jedni uri dne 19. t. m. po noči ob gostej megli zadel je „Turskestan“, parnik „Anglo-Arabian & Persian Steamship Comp.“, 50 milj južno-vzhodno od Start Point ob parnik „Edam“. S prva je kazalo, kakor da bi hotela nastati velika bojazen na poškrovani ladiji, ko so pa videli, da je v bližini nesreče obstal parnik „Turkestan“, je takoj nastal mir in red, brzo so spustili v morje rešilne čolne, še bolj mirni pa so ljudje bili, ker je bilo morje mirno. Potniki sicer niso imeli dosti časa, da bi se oblekli, vendar so jih brez težav spravili v čolne. Na ribiškem parniku „Vulture“ so čuli ropot zadetja, da si kapitan parnika ni mogel nič videti zaradi goste megle, vendar se mu je posrečilo priti po glasu do mesta nesreče. Ko so vse tri rešilne čolne pripeli, je odjadrala „Turkestan“ in se kmalu zgubila v gosti megli „Edam“ se je vtopila ob 3. uri.

V Plymouth je dospelo 50 potnikov in 43 pomorščakov utopljenih „Edam“. Kapitan Brunsma je rekel, da je bila ladija zadeta v sredino. Vreme je bilo ves čas potovanja dobro, dokler niso pri vходу v kanal dospeli v meglo. Nastaviti so pomnoženo opazovalno stražo, mornar na opazovanju je naznanil, da je v megli videl luč ladije, katera je naravnost

jadrala proti „Edam“. Pomorščak je takoj dal znamenje in so z ladijo tudi hoteli v stran kreniti, ali bilo je prepozno. ker v trenutku sta se ladiji zadeli. Takoj je kapitan previdel, da je ladija zgubljena, dal povelje potnike in moštvo vkrcati v rešilne čolne.

Potniki „Edam“ so bili večinoma Judje, ker so se ti najraje vozili na ladijah nizozemske družbe v Rotterdam zaradi nizke cene preje 16 dolarjev a sedaj 25 dolarjev.

„Edam“ je bila ladija nizozemske-amerikanske družbe, imela stroje za 1800 konjskih moči in 3030 ton teže prostora. Stavljena je bila leta 1883 v Fieje-noordu. Bila je sedaj poslednjekrat na potu iz Norvega Jorka proti Amsterdamu in imela 39 odraslih potnikov medkrovja, 7 otrok in dojenca. Ladija je po navadi prevažala le tovor in potnike medkrovja. Vse njeno moštvo je znašalo 75 osob. Tovor ladije je bil vreden 120.000 dolarjev. Vrednost ladije računajo 250.000 dolarjev.

„Edam“ je imela vedno smolo. Maja meseca letos je bil ogenj v prostorih za tovor, vsi gasilci Amsterdama so imeli obilo posla, da so ogenj pogasili. Po zimi leta 1892. je zgubila na visokem morju krmilo, in ako jo ne bi takrat srečala ladija „Scythia“, Cunard črte, bi se gotovo potopila s 550 potnikov in 175 pomorščaki.

Parnik „Turkistan“ so v Cardiff preiskali. Njegove ploče so 20 čevljev na dolgo zlomljene in skrivljene, vendar je le malo vode vhajalo v prednji del ladije, ker je ta del bil le devet čevljev v vodi. Častniki in moštvo tega parnika pravijo, da vsled goste megle niso videli ne „Edam“ niti kako drugo ladijo.

— **Tatvina v Grillpazerjevi sobi.** Nedavno je v mestnem muzeji na Dunaji neki deček, ki hodi še v ljudsko šolo, iz Grillpazerjeve sobe ukral prstan, uro in zlato verižico z minjaturnim redom. Stvari so bile zaprte, a jih je deček skozi neko razpoko z limanicami ven izvlekel. Stvar so našli v zastavljalnici. Posebno važen je bil prstan, kajti bil je nekdanj lastnina slavnega nemškega pesnika Schillerja.

— **Samomor odvetnika.** V Gradci na gradu se je ustrelil odvetnik dr. Oton Heger. Povod samomoru ni znan.

— **Poroka bivšega frančiškana.** Dne 8. t. m. se je na Dunaji poročil bivši Frančiškan Julij Wolf z vdovo Ano Slech. Poročil je starokatoliški duhovnik M. Čeh. Frančiškan je namreč prestopil v starokatoliško vero. Take zakone priznavajo sodišča. Sedaj je na Dunaji že osem oženjenih Starokatolikov, ki so poprej bili katoliški duhovni.

— **V jednodnevno ječo.** V Stettinu je sodišče obsodilo v jednodnevno ječo dr. Jurija Bleichröderja, ker je pozval bivšega deželnega svetnika Dieslhoberja na dvoboj. Povod dvoboju je bilo to, da je Dieslhober žaljivo govoril o Bleichröderjevem očetu. Taka nizka kazen pač dvobojev ne bode odpravila.

— **Cigan morilec.** V gozdu pri Kraljevem Gradci na Češkem je cigan Ignacij Ružička umoril iz ljubosumnosti svojo ljubico jako lepo osemnajstletno deklico Nežo Ružičko. Drugi cigani so iz strahu proč bežali. Ko je prišla žandarmerija, je morilec sedel poleg trupla umorjenke in je z vejico v roki branil muh.